

Leta 2007 sta si Veronikino nagrado razdelila Taja Kramberger in Tone Pavček. Foto: Sherpa

"Zdaj je pravi trenutek, da Celje sprejme konkretni razvojni program turizma s turističnimi produkti, ki bodo Celje afirmirali kot prepoznavno top destinacijo srednjeveških doživetij." Foto: Igor Napast

Veronika je celjska in slovenska literarna ikona

Pogovor z Jožetom Volfandom, očetom Veronikine nagrade

VIOLETA VATOVEC EINSPIELER

Nocoj bo v Celju praznik poezije. Že 20. leto zapored bodo na Starem gradu (ali, ker vreme ne kaže najboljše, v celjskem Narodnem domu) podelili Veronikino nagrado za najboljšo slovensko pesniško zbirko v preteklem letu. Zlatnik poezije pa bo za življenjski pesniški opus prejel Marko Kravos. Nominiranci za Veronikino nagrado v jubilejnem letu so: Alja Adam za pesniško zbirko Dolgo smo čakali na dež, Ana Makuc za zbirko Ljubica Rolanda Barthesa, Uroš Prah za zbirko Tišima, Peter Semolič za zbirko Druga obala in Kaja Teržan za zbirko Delta.

Pobudnik in organizator osrednje slovenske pesniške nagrade je podjetje Fit media z ustanoviteljem in očetom te največje literarne prireditve v Celju, Jožetom Volfandom. Z njim smo obudili dvajsetletno pot tega literarnega dogodka, ki jo dopolnjujejo z novimi vsebinami, s katerimi odpirajo aktualna vprašanja slovenske kulturne zavesti in našega osebnega odnosa do besede, jezika, poezije in literature nasploh.

Zgodba, ki je močnejša od Romea in Julije

Vrniva se 20 let nazaj. Kako ste začeli?

"Veronikina nagrada je kot zamisel vzniknila zelo premišljeno. Zaradi Celja in zaradi poezije. Takrat, pred dvajsetimi leti, se je Celje rado razgledovalo po knežji zgodovini. Mogočni grad je takrat klical in še zmeraj kliče, naj njegov očarljivi ambient oživi nekaj zgodb, ki jih niti Evropa ne premore. Ena takšnih je romantična zgodba Veronike in Friderika, ki je po dramatičnosti močnejša od opevane Romea in Julije. In ko gre za literarno nagrado za poezijo, je odločila Veronika. Celjska nacionalna nagrada za poezijo pa utrjuje kulturni ugled knežjega mesta.

Podelitev Veronikine nagrade smo umestili med Veronikine večere. Morda se še kdo spomni, da smo pred dvajsetimi leti uvedli Poletje v Celju, knežjem mestu. Tisto leto je prvo Poletje pripravil občinski koordinacijski odbor, ki ga je vodil Borut Alujevič. Fit media je organizirala več kot dvajset kulturnih dogodkov. Veronikini večeri so se končali, ko se je v Celju vzdramilo vse več organizatorjev, nekaj institucij s tem poslanstvom in danes je celjsko poletje nabito z dogodki. A poezija, to želi Veronika, je celjska in slovenska literarna ikona. Vedno na koncu poletja.

Je bilo težko ohraniti prireditev tu v Celju, zunaj prestolnice?

"Začelo se je pač tako, da sem moral pridobiti pristaše za idejo tudi v Ljubljani. Pri sestavljanju prve žirije, v njej so odločali Ciril Zlobec, Venó Taufer in Matevž Kos, sem kmalu ugotovil, da bo celjski poklon poeziji dobro sprejet. Tudi takratni predsednik Društva slovenskih pisateljev Ewald Flisar je Veroniko zelo podprl. A me tudi opozoril, da povsod ne bo aplavzov. Predvsem, to sem začutil kasneje, so se v nekaterih literarnih krogih bali, da bomo kot organizatorji favorizirali nekatere avtorje. Niko Grafenauer mi je na pesniškem večeru leta 1999 dejal: 'Jože, predvsem glej, da bodo žirije zares strokovne.' Nasvet je bil dobronameren in vsako leto res skrbno sestavljam žirijo."

Priznana in spoštovana dama

Veronikino nagrado prispeva občina, je bila kdaj Veronikina nagrada v krizi?

"Veronikina nagrada ni bila nikoli v krizi. Finančno, medijsko, strokovno in kulturno se je krog njenih prijateljev širil. Tudi to, da smo ob 15-letnici nagrade izdali Veronikino antologijo Pesmi Parnasa, res prekrasno knjigo, pove, da Veronika raste. Samo v strokovnih žirijah je sodelovalo 60 ustvarjalcev, na pesniških večerih na podelitvah več kot 200. Seveda ni šlo vse gladko. Naj omenim, da smo po drugi odločitvi žirije, ki je nagrado razdelila dvema avtorjema - prvič Ciril Zlobec in Marjan Strojnan, drugič Taja Kramberger in Tone Pavček - spremenili pravilnik o delu žirije. Nagrado zdaj lahko prejme le ena avtorica, avtor. Bistvena obogatitev Veronikine nagrade je bila določitev za zlatnik poezije, ki ga podeljuje Fit media, v žiriji pa sva s Petrom Kolškom."

Kako to vsakoletno edinstveno močnost za druženje z literati izrabijo Celjani in tudi širša slovenska javnost?

"Vsako druženje z umetniki besede človeku odkriva nove odtenke življenja. Če ob tem spoznavamo še njihove avtobiografske črte, so srečanja s pesniki lahko kot trenutki, ko smo se sposobni ozreti vase in k sočloveku. Pesniki, ki na podelitvah nagrade berejo pesmi, se praviloma čudijo, ker jih poslušajo toliko ljubiteljev poezije v Celju. To pove dovolj o tem, da je Veronika je v Celju priznana in spoštovana dama, enako v Sloveniji."

Kaj prinaša nominacija in nagrada samim ustvarjalcem?

"Naj odgovorim z besedami Barbare Korun, ki je na prvem sestanku letošnje strokovne žirije dejala: 'Meni je Veronikina nagrada zelo spremenila življenje. Nikoli nisem pričakovala takšne medijske pozornosti...' Veronika je marsikaterega avtorja umestila v krog izbrane pesniške družine. Kar je za ustvarjalca, ki še išče prostor na pesniški sceni, poezijo pa zdaj čas potiska na obrobje, največ.

V učbenikih, leksikonih, antologijah, medijih, povsod je praviloma pri Veronikinih lavreatih navedeno, da so bili z določeno zbirko postavljeni na Parnas. Veronikina nagrada je danes ena najprestižnejših literarnih nagrad v Sloveniji. In Celje je lahko na to upravičeno ponosno."

V jubilejnem letu se je rodila Mala Veronika, tekmovanje za pesnike s srednjih šol, tudi način izbora ste približali mladi generaciji. Ste z odzivom zadovoljni?

"Na začetku leta smo za vse srednje šole v Sloveniji razpisali nagradni natečaj Mala Veronika. Odmev nas je presenetil. Odločili smo se, da pesniške izpovedi srednješolcev in srednješolk odrednoti strokovna žirija. Znana sta dva zmagovalca. Žirija je izbrala Urbana Janjiča s kranjske gimnazije, mladi pa so s spletnim glasovanjem z več tisoč kliki (!) za svojega lavreata izbrali Gašperja Perca s celjske srednje zdravstvene šole. Oba bosta prebrala zmagovalni pesmi na nocojšnji podelitvi Veronikine nagrade. Mala Veronika je tako že s prvim nagradnim natečajem, zmagovalac žirije prejme 400 evrov, začela valovati kot nedozorelo klasje na žitnem polju."

Glasbeni grajski dogodki Vite Mavrič

Jubilejno leto Veronikine nagrade ste obogatili še z drugimi prireditvami, ki so se začele spomladi in se končujejo danes.

"Od mednarodnega dne materega jezika do svetovnega dne poezije so se ljubitelji poezije v celjski regiji s pesniki srečevali in pogovarjali po šolah, knjižnicah, v medijih. Program Od besede do poezije naj bi nas spomnil, koliko še čutimo besedo in poezijo, kakšna je naša jezikovna kultura. Posebno sem bil vesel, da smo zbrali odlične sogovornike na jezikovni tribuni Naša jezikovna kultura iz dneva v dan. V Osrednji knjižnici si obiskovalci lahko ogledajo razstavo Portreti slovenskega Parnasa. Razstava bo gostovala še po trgovskih centrih. Kaj bo na osrednji prireditvi, naj še ostane skrivnost. Bo nostalgična. Malo se bomo spominjali začetkov. Moderatorica bo Bernarda Žarn. Za glasbene grajske užitke bo poskrbela Vita Mavrič."

Čeprav ima Celje izjemno zgodovino in bogato kulturno dediščino in

Jože Volfand: "Morda premalo razmišljamo, kateri dogodki lahko dajo Celju identiteto in ugled sodobnega srednjeevropskega mesta." Foto: Osební arhiv

Sponzorska in druga razumevanja

Bo tudi tekmovanje Mlada Veronika ostalo v vašem programu?

"Kako bo z Malo Veroniko, se še nismo odločili. A najbrž bo nagradni literarni natečaj za najboljšo pesem slovenskih srednješolcev postal neločljiv del Veronike. Zaradi poslanstva nagrade, zaradi poezije in tudi zato, da mlade spodbuja k besednemu izpovedovanju, k temu, kaj vznemirja njihov čustveni in duhovni svet. In upam, da bo Mala Veronika našla nekaj sponzorskega razumevanja v Celju. Ob naklonjenosti Veroniki in zlatniku poezije moram spomniti na sponzorje. Na Mestno občino Celje, ki vsako leto podeli denarno nagrado (4000 evrov bruto), podjetje Riko, JAK, Pivovarno Laško Union, Zlatarno Celje, Zavarovalnico Triglav in še nekatere, ki so dragoceni soustvarjalci Veronike."

Veronika je marsikaterega avtorja umestila v krog izbrane pesniške družine

vrsto dobrih prireditev in dogodkov ter sijajnih osebnosti, se zdi, da mesto ostaja bolj kot ne znotraj lastnih plotov?

"Morda premalo razmišljamo, kateri dogodki lahko dajo Celju identiteto in ugled sodobnega srednjeevropskega mesta, predvsem pa utrjujejo njegovo kulturno-gospodarsko pozicijo tretjega največjega mesta v državi. Športom smo v vrhu. Ko opozarjate na bogato zgodovinsko dediščino in na znane osebnosti, je zdaj pravi

trenutek, da Celje sprejme konkretni razvojni program turizma. S turističnimi produkti, ki bodo Celje afirmirali kot prepoznavno top destinacijo srednjeveških doživetij daleč naokrog. Celjska knežja zgodovina, z začetkom pri Žovneških, je neizčrpen vir za turistična sladokusna doživetja, ne za enodnevnne dogodke. Ne le Veronika in Friderik. Herman, obe kraljici. To so evropske zgodbe. S takšnim turističnim produktom ljubezni in zgodbe z evropskih srednjeveških dvorov, gre za celo srednjo Evropo, bi najbrž lahko iz Ljubljane usmerili v srednjeveško Celje zagotovo nekaj tisoč turistov. Tudi Šmartinsko jezero in Savinja sta izziv za turizem. Posebno poglavje je Alma Karlin. Čez tri leta bo 130. obletnica rojstva Alme Karlin, popotnice, pisateljice in zbirateljice. Ženska, ki ji v njenem času ni bilo enake in tudi poslej bi jo težko našli. Ne le Celje, tudi Slovenija bi lahko ob tej obletnici razmišljala, kako pripeljati del Evrope v Slovenijo. Popotniško-literarne in zbirateljske. Muzikal Veronika Deseniška je pravi nacionalni kulturni dogodek. V Celju imamo še Dneve komedije, Mednarodni sejem obrti in podjetništva in še kaj. Razvoj v turizmu je res tek na dolge proge, a brez starta ne gre. Celje bi moralo tudi v turizmu začeti pisati svoj življenjepiš."